

T.G. Masaryk — 140 de ani de la naștere (1850—1937)

Personalitate de seamă, mare om politic, filosof, sociolog, primul președinte al Republicii Cehe și Slovace. Thomas G. Masaryk s-a născut în Moravia, la 7 martie 1850. Părinții săi erau lucrători agricoli. Într-o anumită perioadă tatăl său a fost vizitiu, iar mama sa servitoare la Viena, ducând o viață strimtorată. Fiul lor a urmat școala primară în Cejkovice, fiind totdeauna primul din clasă. Din cauza condițiilor de viață extrem de precare, părinții săi au decis să-l trimită la Viena pentru a învăța meseriile de potcovar și lăcătuș. În anul 1865, Thomas Masaryk se înscrie în clasa a II-a a gimnaziului german din Brno, remarcându-se ca un elev de excepție. Apoi, a urmat cursurile facultăților de filosofie din Viena și Leipzig. Doctoratul și l-a luat în anul 1876, la Viena. În anul 1879 a fost numit profesor extraordinar de filosofie și sociologie la Universitatea din Viena și, după aceea, profesor ordinar la Universitatea cehă din Praga. Legat de cultura sa, Th. G. Masaryk mărturisea: *„din punct de vedere intelectual sînt tributari, prin toate rădăcinile mele, civilizației antice, ca și a celor franceză, anglo-americană, rusă, deci nu numai germană”*. De asemenea, el relevă necesitatea îmbinării strînse a teoriei cu activitatea practică, (politică, culturală etc.), a elaborării politicii sociale pe baza sociologiei și filosofiei. *„Întreaga lui filosofie și sociologie, realistă și spiritualistă, în același timp, — preciza Gh. Vlădescu-Răcoasa — duce în mod necesar la acțiunea socială, tînde la realizarea progresului moral și social, prin postularea ideii de reformă socială”*. Se constată o profundă afinitate între gândirea lui Masaryk și cea a lui D. Gusti.

O dată cu izbucnirea primului război mondial, el a înțeles că a sosit momentul de mult așteptat „al restaurării drepturilor istorice ale poporului său”, restaurare ineluctabilă, și țel suprem. Totodată, își părăsește țara, stabilindu-se în Anglia, unde este numit profesor la Universitatea din Oxford și unde începe să desfășoare o intensă propagandă în favoarea popoarelor mici și împotriva Puterilor Centrale, identificându-se cu dreptatea națională. De asemenea, participă, în mod nemijlocit, la recrutarea și organizarea unităților militare slovace și cehe în Rusia, Italia și Serbia, detașamente pregătite de a lupta pentru eliberarea țării sale de sub „putredul Imperiu Austro-Ungar”. În anul 1917, Th. Masaryk a vizitat orașul Iași, venind în contact direct cu demnitarii români, fiind primit și de regele Ferdinand. Referindu-se la această vizită, Ion I. Nistor citează dintr-un ziar al Marelui Cartier General „România”: *„lupta pe care o dăm se brodează pe același fond de suferință istorică și care are aceeași dezlegare. Sîntem tovarăși de arme, legați de o singură țintă. La pedestalul mării noastre de mîine nu poate fi decît cadavrul politic al Habsburgilor . . . Situația noastră geografică și raporturile de echilibru viitor ne predestinează unor relații*

de colaborare continuă”. Ca expresie a marilor calități de om politic, de patriot înflăcărat, în anul 1918, Adunarea Națională îl proclamă președinte al recentei înființate Republici.

În domeniul filosofiei și sociologiei a scris lucrări de valoare : *Sinuciderea ca eveniment social*, *Problema socială* (1898), *Omul modern și religia* (1896—1898), *Bazele logicii concrete, clasificarea și sistemul științelor* (1885), *Manual de sociologie. Esența și metodele sociologiei* (1900—1901) ș.a.

Activitatea sa științifică de excepție și politică a avut un larg răsunet în conștiința poporului român, a personalităților sale. Spre exemplu, C. Rădulescu Motru scria : „Rareori o figură istorică mai interesantă ca aceea a președintelui Masaryk”, iar Dimitrie Gusti îi dedică în anul 1926, un frumos și profund studiu în *Arhiva pentru Știință și Reformă Socială* (nr. 1—2) intitulat *Thomas Garrigue Masaryk. O caracterizare*, pe care îl reproducem în continuare.

„Pentru mine, afirma Masaryk, filosofia este prin excelență, morală, socială, politică . . . Toată viața mea nu am recunoscut contradicția dintre teorie și practică, când una și cealaltă sînt juste. Am luat totdeauna poziție contra intelectualismului excesiv și contra practicii dezbrăcate de idei”.

februarie 1990

Dr. IANCU FILIPESCU